

Faules paral·leles

El ciutadà dels anys 60 al 80, del camp, només coneix els finals de setmana, la llarga fila de turismes i el continu asfalt de la carretera. Els passatgers, immersos en les seves converses i amb la mirada vers el veí de trànsit a penes saben com és el camp, i de la seva panoràmica ni parlar-ne. Llevat excepcions, tot s'acaba amb el jardí, hortet i res més.

No anem a fer-ne del camp poesia; només intentar saber d'on vénen els mals d'un país que jo no vaig escollir, però que m'ha tocat viure-hi.

Terres variades, climes variats, fruits desiguals, caràcters diferents.

Terres dures, pobres, poc agraïdes a l'esforç humà, poca gent, gent escampada, impermeable, tancada al canvi, ja que tenen poc per canviar, indiferents.

Terra bona, molta gent, gent permeable, comunicativa, interdependent, amiga del canvi.

Terra pobre, sobrant de població, fills desarrelats, socialment marginats, voluntàriament uns, forçosament altres, proscrius en el repartiment de béns. Terra bona, fills arrellats, socialment afincats en l'intercanvi de béns que necessiten llibertat per a crear. Terres dures on no hi ha lloc per a crear, ni llibertat per decidir, a no ser que s'abandonin. Dues concepcions humanes de viure i de pensar. Divergències polítiques entre pobres i rics, entre terres i caràcters, inestabilitat que em recorda la falla de «Les granotes que demanaven rei». La recordes amable lector? Doncs junts ja reconstruirem i en construirem una altra de paral·lela. Comencem:

Era un poble poblat per granotes. Eren felices perquè al revés del que diuen, eren poques i ben avingudes. Es sentien felices, doncs gaudien de molt espai i molt aliment, i el lema era «Amor i Tranquilitat». Es multiplicaren, i incòmodes no s'avenien. Per dissort d'elles, hi hagué aquell any secada i, a l'hora del bany no hi cabien totes i cap volia renunciar al seu dret. Les més ben dotades impedien a les més febles el dret al bany, i el desordre dins la gran bassa era total. Les més sensates, reunides, imploraren al déu Júpiter que posés ordre en aquell desgavell, i Júpiter les escoltà i llençà sobre la bassa un pal. De moment cap granota s'atrevia a sobrepassar-se, però davant la immobilitat d'aquell pal, les més agosarades s'atansaren, el tocaren i davant la seva immobilitat s'atrevirien a jugar amb ell, i al final s'hi cagaren. Júpiter ho observava i la ira li pujà al cap i decidí castigar-les, enviant-els-hi una serp, que en forma de garrot, acabà amb elles.

Era un país, que la intel·ligència es mesurava per les frases importants que es podien dir. País de literatura i poc llegir. Com més grandiloqüents eren les frases, més importància tenia la cosa. Fou en els primers anys del segle XIX, que per Europa corrien frases tan humanes, tan captivadores, que aquell país se'n contagià i decidí aplicar-les. Sense aorenentatge, la confusió fou total, la cosa s'encallà i per restablir l'essència del país calgué recórrer al mètode usual.

Havien de transcórrer més de cent anys perquè en aquell país ressuscités l'afany de renovació. Aquella vegada tampoc el poble estava preparat per a responsabilitzar-se, però s'ho trobà. S'inflamà el poble i convertí les frases en fórmules magistrals, però en aplicar-les no se sabia exactament com ni sobre què, doncs no s'avenien, ni ningú cedia, i en contínua discussió sobre el color, aparegué el llop, els apallissà i retornà l'essència del país.

Era un país que, de temps, es conformava en portar el fanalet vermell en el concert de pobles civilitzats, així que la lliçó de poc els serví. Tenien els seus pobladors un alt sentit de suficiència: tornaven de tot, eren diferents, i els agradaven els fantasmes i els jocs de mans. D'acord o no,

visqueren quaranta anys, entre frases, geroglífics i un rentat de cervell que els immunitzà d'ideologies.

Era un país que de temps immemorial, l'origen del poder basculava entre clans familiars i clergat, però després de tants anys s'acordà actualitzar-lo. Tot estava lligat i relligat, però no obstant podia sortir algun competidor, i per evitar-lo idearen un pla. L'origen del poder residiria en el poble i aquest el delegaria al rei. Aquella vegada havien trobat la fórmula magistral que responia al seu caràcter. Hi havia molta feina per fer i s'ho agafaren amb calma.

Era la nova classe política un producte fabricat amb probeta i sense contacte amb el poble que desconeixien, i aquí comença el seu Via Crucis.

Ambiciosos al servei d'ells mateixos, cometeren l'error d'apartat els vells companys de viatge i aquest no els hi perdonaven. Calia crear una nova imatge política i no hi havia com desaxiurar les frases que inflaven l'esperança cap una època millor. S'embarcaren i el vaixell sortí cap a una singladura històrica aixecant bandera i al poc es quedaren sense bandera. El poble pel seu compte ja havia solucionat la justícia social i els drets de l'home. La justícia social estava en gaudir d'un alt nivell de confort i els drets en posseir un enlluernador cotxe, i la lluita del poble es cenyia en conservar aquests drets, el demés no importava.

Què fer si volien conservar el timó? Cedir, i mentrestant cercar solucions.

Encallat el vaixell, la tripulació s'amoïnà. Calia subsistir, polític i poble, i cadascú agafa el camí més adient, prescindint de formes morals.

Sense doctrines ni idees, degut al rentat de cervell, el país, pragmàtic i espectador, volia un miracle impossible, i despectivament exclamava: Això és la democràcia! Aquell país volia un canvi social sense canviar la seva manera de pensar que durant quaranta anys havia fomentat un mentalitat presumptuosa i creguda.

Sense credibilitat ni confiança, la desorientació política era total, i qui portava l'autoritat era la mà negra que fomentava la discòrdia entre els pobladors d'aquell país i cada grup es constituïa en pressió que com un boomerang retornava, perjudicant-los. Es discutia l'autoritat i les granotes més agosarades se la rifaven.

La terra bona es replegava intentant crear; la terra dura, la més, sense idees creatives, sense saber què fer, renunciava al canvi, doncs les terres pobres i dures se'ls enduia els seus afanys i la tribu retornava a l'essència del país de mà de clans familiars. El problema d'aquell país estava en que forçosament havien de conviure junts caràcters diferents i diferents maneres de pensar. I d'aquesta confusió en sortirem reproduint uns fragments del que escrigué l'historiador i filòsof anglès Carlyle:

La vida en l'estat de societat, és el que distingeix l'home de l'animal.

Tota societat es fonamenta en el seu desenvolupament de motivacions altruistes, és a dir: de renúncia i d'abnegació a benefici d'altres.

El triomf sobre l'egoisme és el que se'n diu religió, i això ho considera com el fonament de tota societat. El càlcul de guanys i pèrdues, sols té significació quan l'actuació de l'home és individualista i viu en un temps que els principis individualistes apareixen en primer lloc.

Tots els aconteixements de la humanitat, haurien estat impossibles sense cert grau de renúncia per part de l'individu.

Tota història de cada poble ve a dividir-se en temps positius i negatius. Els primers estan amb relació a les formes interiors i exteriors, són idealistes i constructius; els negatius, són d'incredulitat i destrucció del creat. El positiu correspon al poeta, al pensador, i els negatius a la lògica incaapaç de sentir cap entusiasme. Segons Carlyle, no pot existir una societat completament individualista, perquè es reforma o té de desaparèixer.

Aquell país es debatia cercant l'opció: ser o ser, ací està el problema, com digué Hamlet.

E. Condís

LYDIA

TEIXITS